רב אמר דולג. פי' הרמשון קורא מרמש הפרשה ג' פסוקים והשני שמין לו כי אם שני פסוקים מדלג פסוק אמד וקורא ממה שקרא הרמשון וכן נמי ברמשי מדשים מדלגין והקשה ה"ר יהודה בר נתן ואמאי מדלגין אמאי אינו קורא למעלה בפרשה להא בשמת מחוש"מ קורא הוא מרמה אמה אומר אלי (שמות לג) אע"פ שעיקר הפרשה אינה מתחלת כי אם מפסל לך (שם לד) וי"ל דמ"ה הוא קורא רמה בפרשה של מעלה לפי שכל אומה הפרשה מדמעי בחד עניינא אבל פרשה דר"ח לעיל מינה לא מדמעי כלל מחד עניינא ולכך אינו קורא בפרשה של מעלה אלא דולג אבל פרשה של שבת ושבת פרשה של שבת כמו שאנו עושין בי"ט שאנו קורין פרשיות לפי המאורע לפי שאין בפרשה של שבת שלשה פסוקים לפחות אלא שבעה ולומר שדולג לעיל אלא דולג לפי מוד אחד עניינא:

גזרה משום הנכנסין והיוצאין. פי' שהנכנסין שלא רמו (ס) הרמשונים שקרא ג' פסוקים וירמו השני שקורא שלשה פסוקים ואינו מסייר אלא שני פסוקים ויהיו הנכנסין קורא שלשה פסוקים ויכירו הרמשון קורא ד' פסוקים ואינו מסייר אלא שני פסוקים ליכא גזירה יולמין דשבני שני פסוקים: מה

א] (א) משמר היו מתפללין על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון ואנשי מעמד מתכנסין לבית הכנסת ויושבין ד' תעניות בשני בשבת בשלישי ברביעי ובחמישי בשני על יורדי הים בשלישי על הולכי מדברות ברביעי על אסכרא שלא תיפול על התינוקות בחמישי על עוברות ומיניקות עוברות שלא יפילו מיניקות שיניקו את בניהם ובערב שבת לא היו מתענין מפני כבוד השבת ק"ו בשבת עצמה באחד בשבת מ"ט לא אמר ר' יוחנן מפני הנוצרים ר' שמואל בר נחמני אמר מפני שהוא שלישי ליצירה ריש לקיש אמר מפני נשמה יתירה דאמר ריש לקיש [1] נשמה יתירה ניתנה בו באדם בע"ש במוצאי שבת נוטלין אותה ממנו שנאמר [2] שבת וינפש כיון ששבת וי אבדה נפש: ביום הראשון בראשית ויהי רקיע: [3] תנא בראשית בשנים יהי רקיע באחד בשלמא יהי רקיע באחד תלתא פסוקי הוו אלא בראשית בשנים [4] (מ"ט) ה' פסוקי הויין [5] (ותנן) [6] ג הקורא בתורה אל יפחות מג' פסוקים רב אמר [7] דולג ושמואל אמר פוסק ורב דאמר דולג מ"ט לא אמר פוסק קסבר כל פסוקא [8] דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה ושמואל אמר פוסק ומי פסקינן והאמר רבי חנינא קרא צער גדול היה לי אצל ר' חנינא הגדול ולא התיר לי לפסוק אלא לתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשרין [9] ושמואל התם טעמא מאי משום דלא אפשר הכא נמי לא אפשר ושמואל אמר פוסק מ"ט לא אמר דולג גזירה משום הנכנסין וגזירה משום היוצאין מיתיבי [10] פרשה של ששה פסוקים קורין אותה בשנים ושל חמשה [11] [ביחיד ואם] הראשון קורא ג' השני קורא שנים מפרשה זו ואחד מפרשה אחרת וי"א ג' לפי שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקין למ"ד דולג לידלוג ולמאן דאמר פוסק ליפסוק שאני התם דאית

וחלקום והעמידום על עשרים וארבעה בללום ונתנום בקלפי בא ידעיה ונטל חלקו וחלק חבריו שש בא [חרים] ונטל חלקו וחלק חבריו שש וכן פשחור וכן אימר וכן התנו נביאים שביניהם שאפי' [12] (יהוידיב) ראש משמרת עולה לא ידחה ידעיה ממקומו אלא ידעיה עיקר [13] (ויהוידיב) טפל לו: וישראל שבאותו משמר מתכנסין בעריהן וקורין במעשה בראשית: מנהני מילי א"ר יעקב בר אחא [14] [15] אמר רב אסי [16] אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר [1] ויאמר ה' אלהים במה אדע כי אירשנה אמר אברהם רבש"ע שמא ישראל חוטאין לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה א"ל לאו אמר לפניו רבש"ע הודיעני במה אירשנה א"ל [2] קחה לי עגלה משולשת ועז משולשת וגו' אמר לפניו רבש"ע תינח בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות [א] בזמן שקוראין בהן לפני מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל עונותיהם ת"ר [3] אנשי

מה

חמישית, וכן עשה חרים וכו'. **שאפי' יהוירייב עולה.** שהוא לא רצה לעלות עם עזרא. **מנה"מ.** דקורין במעמדות מעשה בראשית. **אמר רב אסי אילמלא מעמדות.** כלומר קרבנות, לא נתקיימו שמים וארץ, שנא' ויאמר ה' אלהים במה אדע וגו', קחה לי עגלה משולשת וגו', דהיינו קרבנות, לפיכך קוראין במעשה בראשית כשעוסקין בקרבנות, לפי שכל מעשה בראשית אינו מתקיים אלא בשביל הקרבנות. **אנשי משמר היו מתפללין על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון.** (שבו) [שכל] כהנים של משמר נחלק לז' בתי אבות, וכל בית אב עובד יום אחד, וביום שבית אב עובד שאר כל כהנים אנשי משמר (ז') [ו'] בתי אבות, מתפללין על קרבן שמקריבין אחיהם בית אב שביעי שיתקבל ברצון. **אנשי מעמד היו יושבין ד' תעניות.** כלו', אותן ישראל של מעמד, כדאמרינן לעיל במשנתנו שמתכנסין בעריהן, יושבין ד' תעניות. **על יורדי הים.** לפי שנאמר בו (והיה) [יהי] רקיע בתוך המים. **על הולכי מדברות.** לפי שנאמר בו ותראה היבשה. **על אסכרא.** לפי שנאמר בו יהי מאורות, מארת כתיב, דשמעמ מארה. **על עוברות ומיניקות.** לפי שנאמר בו ישרצו המים [שרץ] נפש חיה, דהיינו דמעוברות. **מפני הנוצרים.** לפי שיום חג שלהם באחד בשבת, ואם היו ישראל מתענין היו כועסים. **שלישי דיצירה.** שארם נוצר בערב שבת, והוי אחד בשבת שלישי, ויש בו חולשה. **במוצאי שבת ניטלת ממנו.** ויש בו חולשה. **במוסף במנחה וכו'.** ופי' בגמ', **רב אמר דולג.** שראשון קורא ג' פסוקים, **ושמואל אמר פוסק.** שאינו דולג, משום גזרה משום הנכנסין ומשום היוצאין, שאם קורא ראשון ג' פסוקים שלמין, א' היוצא לאחר כשסיים הראשון שלא ישתייר לשני לקרות אלא ב' פסוקין. וכן אם מתחיל השני בפסוק הג', הנכנס לאחר שסיים הראשון כששומע ששני קורא הג', אומר לא קרא הראשון אלא ב' פסוקים.

דלמ"ד פוסק. מפסיק הפסוק לשנים רמשון קורא שני פסוקים וחצי ולוי משלים חצי חומו הפסוק שקרא הכהן עם שנים הנותרים: **ר' חנינא קרא.** שהיה נעל מקרא ויודעה בגירסא ובקי בטעמיה: **לער גדול.** הרבה טרחתי וחזרתי עליו שיתיר לי לפסוק הפסוק לשנים לצורך תינוקות שלומדים לפני שחינן יכולין לקרות פסוק כולו: **הכי נמי לא תפשר.** (ג) ובדילוג אי תפשר משום הנכנסין והיוצאין אם שני דולג ומתחיל בפסוק שסייס הו הרמשון הי הלם הנכנסין שלא שמעו קריאת הרמשון שבורין לומר שלא קרא הרמשון שלא שני פסוקים ונפיק מיניה מורכא וכשהרמשון קורא ג' פסוקים ומינו מסייר שלא שנים אינה גזרת יולמין דשבני הלי שני דשגיא ליה בשני פסוקים: **מיתיבי פרשה של ששה פסוקים.** לשמר ימות השנה קאי: **ויש אומרים שלשה.** מפרשה אחריתי: **הכי גרסינן למאן דאמר** (ד) **דולג לידלוג למ"ד פוסק ליפסוק.** כלומר פרשה של ממשה פסוקין (ה) למאי קורא שני שלשה פסוקין בפרשה אחרת לידלוג או ליפסוק לדית

ר' חנינא הגדול. שהיה מדמיר בתורה ובמצות יותר מכל בני דורו, ולא רצה לעלות עם עזרא. **מנה"מ.** דקורין במעמדות מעשה בראשית. **אמר רב אסי אילמלא מעמדות.** כלומר קרבנות, לא נתקיימו שמים וארץ, שנא' ויאמר ה' אלהים במה אדע וגו', קחה לי עגלה משולשת וגו', דהיינו קרבנות, לפיכך קוראין במעשה בראשית כשעוסקין בקרבנות, לפי שכל מעשה בראשית אינו מתקיים אלא בשביל הקרבנות. **אנשי משמר היו מתפללין על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון.** (שבו) [שכל] כהנים של משמר נחלק לז' בתי אבות, וכל בית אב עובד יום אחד, וביום שבית אב עובד שאר כל כהנים אנשי משמר (ז') [ו'] בתי אבות, מתפללין על קרבן שמקריבין אחיהם בית אב שביעי שיתקבל ברצון. **אנשי מעמד היו יושבין ד' תעניות.** כלו', אותן ישראל של מעמד, כדאמרינן לעיל במשנתנו שמתכנסין בעריהן, יושבין ד' תעניות. **על יורדי הים.** לפי שנאמר בו (והיה) [יהי] רקיע בתוך המים. **על הולכי מדברות.** לפי שנאמר בו ותראה היבשה. **על אסכרא.** לפי שנאמר בו יהי מאורות, מארת כתיב, דשמעמ מארה. **על עוברות ומיניקות.** לפי שנאמר בו ישרצו המים [שרץ] נפש חיה, דהיינו דמעוברות. **מפני הנוצרים.** לפי שיום חג שלהם באחד בשבת, ואם היו ישראל מתענין היו כועסים. **שלישי דיצירה.** שארם נוצר בערב שבת, והוי אחד בשבת שלישי, ויש בו חולשה. **במוצאי שבת ניטלת ממנו.** ויש בו חולשה. **במוסף במנחה וכו'.** ופי' בגמ', **רב אמר דולג.** שראשון קורא ג' פסוקים, **ושמואל אמר פוסק.** שאינו דולג, משום גזרה משום הנכנסין ומשום היוצאין, שאם קורא ראשון ג' פסוקים שלמין, א' היוצא לאחר כשסיים הראשון שלא ישתייר לשני לקרות אלא ב' פסוקין. וכן אם מתחיל השני בפסוק הג', הנכנס לאחר שסיים הראשון כששומע ששני קורא הג', אומר לא קרא הראשון אלא ב' פסוקים.

א טור ס"ח סי' מח ופ"ר רסג:

מז ב מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה ג סמג עשין יט טוש"ע ס"ח סימן קלו סעיף ב:

יז ג מיי' פי"ג סה"ד סמג עה טוש"ע ס"ח סי' תכג סעיף ב:

תורה אור השלם

1. וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אֱלֹהִים בְּמָה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּהּ:
בראשית טו ח
2. וַיֹּאמֶר אֵלָיו קְחָה לִי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ וְתֹר וְגוֹזָל:
בראשית טו ט
3. בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִוא לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:
שמות לא יז

רבינו חננאל

וחלקום לכ"ד משמרות בללום ונתנום בקלפי בא ידיעה ונטל חלקו וחלק חבריו שש וכן חרים וכן פשחור וכן אימר וכן התנו ביניהם הנביאים שאע"פ שיהוירייב ראש משמרה עולה לא ידחה ידיעה ממקומו אלא ידיעה עיקר ויהוירייב טפל לו. עמדו ראשי [ס] משמרות וקבעו עצמן בתי אבות, משמר שהיה בו חמשה בתי אבות שלשה מקריבין [ימים] וב' מקריבין ד' ימים, ומי שהיה בו [ג] ד' בית אבות כל אחד מקריב יומו וכן כולן. יש מי שקבעו עצמן לעולם, בית אב שהיה בשבת לעולם אינו מקריב אלא בשבת, ומי שהוא ביום ראשון לעולם ביום ראשון. ויש שמגדילין [ז] על כל משמר, ויש [שהוא שהיו] מגדילין בכל שבוע וכו'. ירושלמי: ר' הוה ממני (מרוצאין) [תרין מנוין] אי הוין כדי הוון מתקיימין ואין לא הוו מסתלקין, הוה מן, תרגום ויישן ויחלום ודמוך וחלם. (ר') פקיד לבריה לא תעביד כן אלא מני כולהון כחדא ומני ר' חמא בר' חנינא בראש. ולמה לא מנייה ר', בגין שהשיבו ברבים. ומה שהשיבו, ר' הוה יתיב מתני, ופלטו פליטיהם והיו אל ההרים כיוני הגאיות כולם הומות, [אמר] ליה רבי חנינא כלם הומות, א"ל הן קריתיה, א"ל קומי רב המנונא דבבל, א"ל כד תיחות תמן אמור ליה בהא מניתך חכים, וידע דלא מיתמני ביומוי. מן דמך ר' אמר איני מקבל עד דתמני ר' אפס דדרומא, והוה תמן חד סב [ס] אמר [אין] ר' חנינא קדמאי אנא חניין, וקביל עליה ר' חנינא מתמנן תליתאי. שמואל ודבית שילה הוי עיילין שאלין בשלמא דנשיאה כל יומא, והוו דבית שילא עלין ויתבין קדמאי, פלגו יקר לשמואל ואותיבנא קדמאי, על רב לתמן פלג ליה שמואל יקר ואותביה קדמאי, אמרן דבית שילה אנן תניין, וקביל שמואל עלויה מיתב תליתאי. **המה** יסד דוד ושמואל הרואה באמונתם, אומנות גדולה היתה שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו. **תנא** בתוספתא, אילו משמרות כהנים לוים וישראלים, עמדו נביאים שביניהם וקבעום כ"ד [מעמדות כנגד כ"ד] משמרות, שנאמר צו את בני ישראל, אי אפשר לומר כל ישראל אלא מלמד ששלוחו של אדם כמותו. הגיע זמן המשמר כהנים ולוים עולים בירושלים, וישראל שבאותו משמר שאין יכולין [לעלות] לירושלים מתקבצים בעריהם וקורין בענין קרבנות ובענין מעשה בראשית ובטלין מן המלאכה כל אותה שבת. **ולמה** קורין בקרבנות ובמעשה בראשית, ללמדך שאלמלא המעמדות שמתקבצים וקורין לא נתקיימו מעשה בראשית, שנא' אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים [וארץ] לא שמתי. **וכתיב** ויאמר ה' במה אדע כי אירשנה, אמר אברהם לפני הקב"ה רבונו של עולם מתיירא אני שמא ישראל יחטאו כו'. **תנו רבנן** אנשי משמר מתפללין על קרבן אחיהם שיתקבל ברצון ואנשי מעמד מתענין ד' תעניות בשבוע. בשני על יורדי הים, שנאמר ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. בשלישי על הולכי מדבריות, שנאמר יקוו המים ותראה היבשה. בד' על אסכרה שלא תעל בתינוקות, שנאמר יהי מאורות, מארת כתיב חסר ר'. בה' על עוברות שלא יפילו ועל המניקות שיגדלו בניהם, שנאמר ישרצו המים שרץ וגו' בערב שבת לא היו מתענין מפני כבוד השבת, וכל שכן שבת עצמה. [1] וסנהדרין לבתי אבות מתענין עמהם. באחד בשבת מאי טעמא [לא], ר' יוחנן אמר מפני הנוצרים, פי' שיום טוב שלהן הוא. ר' שמואל [ב"ן] אמר מפני שהוא שלישי ליצירה, וכתיב ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים. כלומר, נברא האדם בששי, הנה ששי ושבת יום ראשון הרי שלש ליצירה, והוא עדיין חלש. ר' שמעון בן לקיש אמר מפני נשמה יתירה שנתנת לאדם בשבת כדי לאכול ולשתות ולשמוח ולהתענג כגבור בשתיית היין, ואם אין בו כח גדול אין בו יכולת לשתות, ובמוצאי שבת ניטלת מן האדם ונשתייר תשוי כח, לפיכך אין בו יכולת, כדכתיב שבת וינפש, כיון ששבת וי אבדה נפש, כלומר אבדה הנפש היתירה. **מתני'. וישראל שבאותו משמר מתכנסין בעריהם.** פי', קבלנו מרבותינו שהיו בכל יום קורין פרשת קרבנות. ואחר כך היו קורין סדר בראשית. **ביום הראשון בראשית ויהי רקיע. תנא בראשית בשנים.** כיון ששבת וי אבדה נפש, כלומר אבדה הנפש היתירה. **מתני'. וישראל שבאותו משמר מתכנסין בעריהם.** פי', קבלנו מרבותינו שהיו בכל יום קורין פרשת קרבנות. ואחר כך היו קורין סדר בראשית. **ביום הראשון בראשית ויהי רקיע. תנא בראשית בשנים.** אמאי בשנים והא ה' פסוקי ניתנו, ותנן הקורא בתורה לא יפחות מג' פסוקים. רב(א) אמר דולג. פי', הראשון קורא שלשה, [ו]השני חוזר וקורא אחד מאלו השלשה שקראם הראשון והשנים הנותרים מן הפרשה. ושמואל אמר פוסק הפסוק אחד לשנים, כל אחד קורא שלשה. רב אמר דולג, כל פסוקא דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה. וקיימא לן כרב וכבר פרשנוהו במגילה.

ו) מכאן עד ויש מסס שמגדילין הוא לשון התוספתא דמכילתין פ"ב וכיוצאי כאן ס"ב. ז) בתוספתא הגי' שלשה מקריאין את שמיני [ושמיני יום שמיני] דמקריאין יום אחד משמני שיש בו שלשה ממשה מקריאין ממשה ימים ואחד מקריב שני ימים עכ"ל התוספתא לכאן כיוצאי הגי' במס"כ רבינו וכן ל"ל גם בתוספתא ודו"ק. ג) כגל"ל וכ"ה בתוספתא וכיוצאי. ד) כיוצאי הגי' שמגדילין וע"ש במפרש. ה) אמר מי מניעת קדמאי מנין מניין לן ר' אפס דלומאי קדמאי מנין כ"ה כיוצאי. ו) כ"ה כיוצאי.

הגהות הב"ח

(ג) גמ' קורין אותה בשנים ואל תפחות פחות מג' פסוקים כדי שלא יהא קורא ג' פסוקים ראשונים ומסיים בפסוק: (ב) רש"י ד"ה ומנהי משמר שהיו בירושלים. אנשי מעמד אותן כ"ד שהיו: (ג) ד"ה ה"ג לא תפשר גבי ס"ת דבדילוג ג"פ משום: (ד) ד"ה ה"ג כו' ממלי קורא שני ג'. כ"כ עי' פ"ג דמגילה דף כב ע"ב פירש קרבן העולם עומד לכך קורין אנשי משמר מיירי בקרא בכתב עכ"ס אבל בריית הכא קורא שני ג' ולא יקרא ב' ולא יפסוק: (ה) תוס' ד"ה גזירה כו' שלא יקרא את הראשון שקרא כו' ויקרא את השני:

גליון הש"ס

גמ' אמר רב אבי אלמלא מעמדות. ע' תוי"ט פ"ג מ"ג דתענית:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ת"ר אנשי משמר (כשהם עליו אות ב') היו כו' ואנשי מעמד (כשהם עליו אות ג'). כלומר ל"ל ליפסוק):

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' ת"ר אנשי משמר. נ"ב נלע"ד ל"ל אפכא דאנשי מעמד היו מתפללין ואנשי משמר מתכנסין לבהכ"נ וכן מוכח במתני' ובכמ"ש פ"ו מהלכות כלי מקדש הלכה ג':

מוסף רש"י

הובא בעמוד הבא

רבינו גרשום

בללום ונתנום בקלפי. שכשחלקו כל משמר לו' משמרות היה מחלוקת ביניהם, שזו אומר אני עולה תחלה וזו אומר אני עולה תחלה, מה עשו, כתבו שמות ראשי של אותן ה' משמרות שהוסיפו ממשמר ידיעה, ובא ידיעה ונטל חלקו וחלק חבריו, שהניח ידיו בקלפי, ואומר, שם אותה משמורה שעולה בידי תחלה היא עולה תחלה אחרי, וכן בשניה וכן בשלישית וכן ברביעית וכן